

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Kuzmin Eduard

TOWARDS THE DESIGN OF A SYSTEM OF PUNISHMENTS IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW	233
---	-----

Мануйлова Катерина Вікторівна

ЮРИСДИКЦІЙНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	235
---	-----

Цибульська Ольга Юрійвна

ЩОДО ПИТАННЯ НЕДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	238
--	-----

Войтович Павло Петрович

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.	241
---	-----

Hryb Anna

INTERNATIONAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE INFORMATION SOCIETY	244
---	-----

Плотніков Олексій Вікторович

УХВАЛЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ДЕЯКІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРОК В ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ ОЗБРОЄНЬ В БОЙОВИХ ДІЯХ.	247
--	-----

Федорова Тетяна Сергіївна

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	250
--	-----

Hrebeniuk Dmytro

THE DISCUSSION AROUND THE DEFINITION OF «EUROCRIME»	252
---	-----

Бірюков Руслан Миколайович

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛІВ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄВРОПОЛ	255
---	-----

Бондарюк Ольга Олегівна

ПРОБЛЕМАТИКА В ПРОЦЕДУРІ ПОВЕРНЕННЯ ВИКРАДЕНИХ ДІТЕЙ НА ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ	258
---	-----

Галат Владислав Ігорович

ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	262
---	-----

Жакун Маргарита Юріївна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СИНЕРГІЯ ВОЄННОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	265
---	-----

Івахненко Єлизавета Олександрівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	269
--	-----

Марченко Дмитро Вікторович

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	271
--	-----

Омельченко Іван Ігорович

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	274
---	-----

Островерхий Олександр Олександрович

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.	279
---	-----

Раздорожний Герман Юрійович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ	281
---	-----

Редченко Ярослав Олександрович

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ...	284
---	-----

них гуманітарних наслідків. Існуючі міжнародні механізми, включаючи діяльність Міжнародного кримінального суду та можливість створення спеціального трибуналу, відіграють важливу роль у притягненні винних до відповідальності. Проте, для забезпечення ефективного правосуддя необхідне вдосконалення правових норм, прискорення судових процедур і зміцнення міжнародної співпраці.

Україна, як суверенна держава, що зазнала агресії, активно сприяє розвитку міжнародних ініціатив, спрямованих на встановлення справедливості та покарання винних. Формування міжнародно-правових механізмів, зокрема спеціального трибуналу, стане важливим кроком у забезпеченні відповідальності за злочини, скоєні під час російсько-української війни.

Список використаних джерел:

1. Гнатівський М. М. Дискусія про фрагментацію міжнародного права у світлі міжнародного гуманітарного права. *Право та державне управління*. 2012. № 3. С. 47-50.

2. Царенко О. М., Тична Б. М., Федчук Т. Ю. Порушення норм міжнародного гуманітарного права в умовах російської збройної агресії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 607-611.

3. Чотири Женевські конвенції 1949 року та Перший Додатковий протокол 1977 року. *International Humanitarian Law Databases*. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/vwTreaties1949.xsp>

4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>

5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, Міжнародний кримінальний суд, воєнні злочини, злочини проти людяності, геноцид, притягнення до відповідальності.

Keywords: international humanitarian law, International Criminal Court, war crimes, crimes against humanity, genocide, prosecution.

Раздорожний Герман Юрійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ

В умовах глобальних викликів і зростаючих загроз, що виникли в Україні під час війни, адвокати відіграють ключову роль у захисті прав людини, особливо у контексті мобілізаційних та військових питань, а також інших кризових ситуацій під час здійснення адвокатами захисту прав людини. Адже війна завжди

приносить із собою хаос і невизначеність, які кидають виклики на забезпечення прав і свобод індивідів.

Так на національному рівні ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає гарантії адвокатської діяльності, основними з яких є: ст. 23 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», зокрема: втручання в адвокатську діяльність (п. 1 ст. 23 Закону), вимагання від адвоката відомостей, що є адвокатською таємницею (п. 2 ст. 23 Закону), вилучення документів (речей), пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності (п. 4 ст. 23 Закону), здійснення втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом (п. 9 ст. 23 Закону), порушення заборони притягати до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно із законом (п. 14 ст. 23 Закону) [1].

Гарантії професійної діяльності адвокатів містяться також і в інших міжнародно-правових актах, наприклад, у ст.ст. 16, 17, 18 «Основних положень про роль адвокатів», прийнятих на VIII Конгресі ООН із запобігання злочинам у 1990 році, де закріплено, що Уряди мають забезпечити адвокатам (ст. 16): а) можливість здійснювати їх професійні обов'язки без залякування, перешкод, переслідування та неналежного втручання; б) можливість вільно пересуватись і спілкуватись зі своїм клієнтом у своїй країні та за кордоном; в) виключення можливості піддавати покаранню або погрожувати його застосуванням та можливості обвинувачення, адміністративних, економічних та інших санкцій за дії, здійснювані відповідно до визнаних професійних обов'язків, стандартів та етичних норм. Там, де безпека адвокатів перебуває під загрозою у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, вони мають бути адекватно захищені владою (ст. 17) [3].

Однак дані механізми неодноразово порушувались, адже під час здійснення захисту прав та свобод людини в Україні адвокати самі можуть зазнавати сильного тиску з боку держави за свою правозахисну діяльність.

Одним з таких є скандальний інцидент – кричуще порушення прав адвоката, яке демонструє небезпечну тенденцію втручання у діяльність захисників. Йдеться про випадок, коли правоохоронні органи не лише перешкоджали роботі адвоката, а й вдалися до погроз, насильства та незаконного позбавлення волі.

Під час огляду місця події, який проводився слідчим у присутності адвоката та понятих, працівники правоохоронних органів попередили захисника, що якщо він здійснюватиме активний захист підозрюваних, на нього очікують проблеми з територіальним центром комплектування та соціальної підтримки. Причиною начебто є те, що адвокат перебуває в розшуку. Проте в офіційних електронних реєстрах, зокрема у застосунку «Дія», жодної інформації про розшук не було. Такі погрози захисник сприйняв як тиск і відверту спробу зірвати його участь у справі. Попри це, він залишився на місці й продовжив виконувати свої обов'язки [4].

Втім, ситуація на цьому не завершилася. На місце події приїхали озброєні люди в масках, у супроводі поліції. Вони вимагали, щоб адвокат негайно поїхав з

ними до ТЦК та СП. Не зважаючи на його пояснення, що він не заперечує проти візиту до центру, але готовий це зробити у законному порядку після завершення слідчих дій, озброєні особи силоміць затримали адвоката, посадили в авто та відвезли до місцевого ТЦК та СП [4].

Цей інцидент – не просто спроба тиску на конкретного юриста. Це сигнал про те, що правозахисна система втрачає гарантії, які мали б захищати тих, хто стоїть на сторожі прав людини. Коли адвоката позбавляють свободи прямо під час виконання професійних обов'язків – це вже не поодинокий випадок, це небезпечна тенденція. Оскільки вона вказує на те, що гарантії передбачені національним та міжнародним законодавством не працюють.

Відтак адвокати все частіше піддаються нападам, погрозам, переслідуванням і залякуванням через свою професійну діяльність, а також неправомірному перешкоджанню або втручанню при здійсненні ними своєї законної професійної діяльності.

Важливий крок для встановлення справедливості та захисту прав адвокатів нещодавно зроблено Радою Європи. Відтак 12 березня 2025 року Радою Європи прийнято Конвенцію про захист професії адвоката, яка має на меті посилити захист професії адвоката та здійснювати цю професійну діяльність без тиску, залякування, нападів, погроз та перешкод [2].

Основні положення даної конвенції передбачають, що Сторони зобов'язані гарантувати, що адвокати не підлягатимуть цивільній чи кримінальній відповідальності за заяви – усні або письмові – зроблені сумлінно та добросовісно в ході процесуальних дій, які вони здійснюють в інтересах своїх клієнтів. Передбачається й забезпечення конфіденційного спілкування адвоката з клієнтом (ст. 6) [2].

Реалізація прав адвоката, не може бути обмежена інакше, ніж у випадках, прямо передбачених законом та обґрунтованих необхідністю у демократичному суспільстві. Такі обмеження мають відповідати принципам пропорційності та необхідності, зокрема з урахуванням потреби забезпечення рівного доступу до правової допомоги для всіх громадян (ст. 6)[2].

Не менш важливим є захист адвоката від свавільного втручання, зокрема у контексті: проведення обшуків у рамках цивільних, кримінальних чи адміністративних проваджень, що стосуються самих адвокатів, їхніх офісів, транспортних засобів або пристроїв, які використовуються у професійній діяльності та вилучення чи копіювання документів, електронних даних або обладнання, що застосовується у професійній практиці адвоката. Такі дії можуть здійснюватися виключно за умови, що особи, які їх проводять, не ознайомлюються зі змістом документів чи даних, що підпадають під захист адвокатської таємниці (ст. 9) [2].

Конвенцією також вводиться механізм моніторингу встановлених прав адвокатів, що має назву «Група експертів із захисту професії адвоката», яка складається мінімум з 8 та максимум з 12 членів, які обираються з кандидатів висунутими Сторонами. Даний орган має право отримувати інформацію щодо

виконання даної конвенції та організовувати свої візити до країн у співпраці з національними органами (ст. 10) [2].

Отже, міжнародні акти, встановлюють стандарти, які повинні забезпечити реалізацію захисту адвокатів на глобальному рівні. Проте ігнорування або порушення цих стандартів, як це можна бачити в Україні, підкреслює необхідність подальшого зміцнення міжнародних механізмів захисту. З огляду на що, можна спостерігати активне покращення стандартів захисту прав адвокатів на міжнародному рівні, які підлаштовуються під сучасні реалії та потреби.

Список використаних джерел:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката від 12 березня 2025 року. URL: <https://rm.coe.int/native/0900001680b4c020>;
3. Основні принципи ООН про роль юристів, прийняті на VIII Конгресі ООН щодо запобігання злочинності у 1990 році. *Радянська юстиція*. 1991. № 20.
4. Тиск на адвокатів. БД «Національна асоціація адвокатів України». URL: <https://unba.org.ua/news/9118-tisk-na-advokativ-pokaznik-porushennya-pravlyudini-v-ukraini-naau.html>

Ключові слова: правовий захист адвокатів, гарантії адвокатської діяльності, тиск з боку держави, міжнародні правові стандарти, Конвенція Ради Європи.

Keywords: legal protection of lawyers, guarantees of legal practice, pressure from the state, international legal standards, Council of Europe Convention.

Редченко Ярослав Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У сучасну цифрову епоху фінансові системи зазнають трансформацій, яких ще кілька десятиліть тому складно було уявити. Однією з найпомітніших змін стало стрімке зростання значення цифрових валют, зокрема державних, які все частіше розглядаються не лише як технологічне нововведення, а як інструмент реформування монетарної політики та забезпечення фінансового суверенітету. У цьому контексті питання правового регулювання емісії та обігу цифрових валют набуває особливої актуальності. Системні підходи до регулювання цифрових активів, що впроваджуються на рівні Європейського Союзу, можуть виступати орієнтиром для України у формуванні власної законодавчої бази. Ак-